

Део пехара из бронзаног доба

ВАРВАРИ СА ДУНАВА

Новооткривено насеље у бачком Чуругу из I - IV века нове ере упућује на словенску материјалну културу! – Историја тапка у месту

Стара насеља на тлу Војводине мало су истраживана. Десило се овог лета да су археолози Музеја Војводине позвани да спроведу заштитна истраживања у Чуругу у Бачкој, на локалитету Стари виногради, угроженом радом оближње циглане. Том приликом дошло је до неочекиваног открића. Станка Трифуновића, археолога Музеја Војводине из Новог Сада, питамо у чему је реч.

Римска здела I век

- Открили смо изузетно налазиште – насеље које се простире на десет хектара површине, прво насеље из периода од I до IV века нове ере, са простора ван Римског царства, за које знамо. На само хиљаду метара квадратних, колико смо овог лета стигли да истражимо, пронађено је педесет објеката, што стамбених, што економских. Ту су полуземунце укопане по један метар у земљу, квадратне основе (3x3 или 4x4 метра), са крововима на две воде. Уз њих су нађени трапови за чување хране, најчешће жита.

Плочике за игру

- Има ли занимљивих покретних налаза?

- Нађена је грнчарија уобичајена за то време. Затим, ту су животињске кости, чак и риблије што нам говори да је насеље подигнуто на обали до које се некад изливала Тиса, а да се његово становништво осим земљорадњом и сточарством бавило и риболовом. Нађене су и разне алатке - жрвњеви, брусеве, шила, пршљенци за вретена. Од накита најчешће су копче, увоз са римских територија и бронзане наруквице. Интересантни су жетони прављени од зидова поломљених посуда или од камена, кружне плочице које су се користиле вероватно за неку врсту игре... И архитектура и предмети слични су словенској материјалној култури.

Маказе за стрижу оваца

- Може ли се са сигурношћу рећи о којем народу је реч?

- За сада само претпостављамо. Подаци о становницима северно од Дунава су јако штурни, али није далеко од памети да су то иста племена која су живела и на другој, јужној обали – Амантини и Пикензи. Извори помињу да је у III веку старе ере племе Скордиска запосело простор северно од Дунава и, на неки начин, покорило домородачки живаљ. Бројно и културно надмоћнији, Амантини и Пикензи су преживели келтско надирање.

Наруквица од стакла

Када су, почетком нове ере, започела римска освајања, забележено је да су Римљани наишли на отпор управо тог староседелачког живља, а не Келта. У првом и другом веку северно од Дунава се настањује и азијско племе Сармата. Амијан Марцелин помиње ропске и слободне Сармате, а ми у овим ропским, који се зову још Амикени и Пикени, само можемо да наслутимо Амантине и Пикензе са почетка приче. Ствар постаје још сложенија ако знамо да су Римљани целу област северно од Дунава звали просто Панонијом, целу Источну Европу Сарматијом а мноштво различитих народа са тог простора једним именом – варварима.

Несторов летопис

- Историја и археологија као науке нису могле до сада да дају прецизан одговор. То да су северно од Дунава живели „домороци” ништа нам не говори. Може ли одговор да се потражи на некој другој страни?

- Може, у оним историјским изворима који су до сада били, барем код нас, неправедно запостављени. Сваки озбиљнији руски историчар или археолог, на пример, говориће нам о Несторовом летопису из XII века. Нестор је био монах, хроничар који је, по општеважећем принципу средњовековне књижевности, свој летопис писао ослањајући се на старије хронике. Једноставније речено – преписивао. Када он говори да порекло свих Словена води са „средњег Подунавља”, али да се у неко доба њихове прошлости појавише неки „волохи” (Власи, погрдно - као непријатељи; можда Келти, можда Римљани?) који су их малтретирали и нагнали у сеобу на исток, запад и југ, сасвим је сигурно да су то подаци из много старијих летописа који, на жалост, нису сачувани. Нестор помиње и бројна племена проистекла из једног, панонског језгра.

Звечка I век

Ми, у овој фази сада, не можемо налазе из Чуруга да повежемо са Словенима сасвим сигурно, али нека истраживања насеља у Хоргошу, Баранди и Падеју охрабрују нас да у том правцу размишљамо, каже Станко Трифуновић.

У науци све више превладава теза да је словенска култура много старија него што то општеприхваћена германска историјска школа признаје. Једно је сигурно – проблем постоји. Не знамо који је народ живео северно од Дунава. Једино храбре претпоставке, биле оповргнуте или не, покрећу науку. Овоје једна од њих.

Светлана Марковић